

J E L E N K Ö R.

Pest szerda december 4dikén.

1833.

97. szám.

Foglalat: Magyarország (a' fő RR. 2ik válasza a' sürgető fölírás tárgyában; Kovács János alapítása; Nemesítés; Schitkó József †). Anglia (angol hirlapok a' francia beavatkozás ellen). Spanyolország (egy privat levél Madritból 's az ottani ujság nov. 12ikéről; a' királyné d. Pedro ügyéhez nyilatkozik. A' bordeauxi consul és Martinez tudósításai; Sarsfield Merinot megveri). Portugália (ujabb csaták Alcacer és Porto előtt). Belgium (képviselő kamarai válaszfölrás fontos helyei). Schweiz (a' baseli tudom. egyetem megszünte). Törökország (Orosz-török barátság; Mehemed Ali intézkedései; a' szultán és ministerei). Görögország (statarium és sajtó-törvény, ministeriumi változás 's a' t.). Elegyhírek. Gabonaár. Pénzkelet.

MAGYARORSZÁG.

Pozsony. A' kerületi gyűlésekben már a' törvényosztályi munkálat kerülvén vizsgálat alá, nov. 27ikeig a' RR. annak 5 első §szait, a' törvényszékekbeli rendezésről (coordinatio fororum), vagy is különösen az uriszek-rendezésről fontolgaták. Utána 28ikán a' sürgető fölírásbeli üzenetre érkezett főrendi válasz iránt már készen levén a' felelet javaslatát, mellyben a' RR. előbbi véleményöket támogatják, azt előbb kerületi, majd országos ülésben is fölvevék, jóvá hagyják 's a' fő táblához utasíták. Itten rövid tanakodás után egyes akarattal azt határozzák, hogy a' feleletre még egy választ küldjenek, mellyben kifejtjenék: „hogy miután a' fölírásnak egyedüli czélzata általa a' Föliséget a' már elibe fölterjesztett előlegesekre válaszáért kérni meg, legkegyelmesebb Királyunk pedig az ország RRinek igazságos kérelmüket eddigelé válasz nélkül soha sem szoká hagyni: öök (a' fő RR.) a' fölírásnak se alkalmas idejét, se szükségét nem látják; mindazáltal csupán a' többi tanácskozások siettetési kedvéért fölterjesztését akadályozni nem akarák, 's egyedül az élesebb kifejezéseket ohajták illedelmi tekintetből szelidebbekkel fölcseréltetni, legkevesbé sem kétkedvén, hogy a' tek. KK. és RR. a' fő RRnek a' tárgy velejéhez ebbeli járulásokat figyelembe vevén, részük-ről is teendenék azt, mit a' fő RR. olly méltókép kívántanak; azonban mivel már mostan ellenkezőt tapasztaltak, ujolag is fölszólítják a' RRket: állanának el javaslatjoktul v. legalább a' kívánt változtatásokat fogadnák el. E' válaszüzenetet a' nádori ítélő-mester még az ülés folyama közben elkészítvén, az nyomban a' RR. táblájához által is vite-

tett gr. Nádasdy váczai püspök szónoklata mellett.

Közhasznu hazafi törekvésinek uj bizonyosságát adá az idén, ifjabb királyunk Ő Föliségének 's utóbb Rajner és Lajos főherczeg Ő cs. kir. Magasságoknak volt magyar nyelv 's literaturabeli tanító-jok 's egykor Pálffy Antal és Miklós herczeg urak nevelő-jök 's az eperjesi könyvtár nemeslelkü alapítója legujabban pedig a' m. tudom. Akademia tiszt. tagja Kovács János ur, midön a' bécsi mind két rendü evang. vallásu csász. kir. consistoriumnál 1000 frtot tön le gyümölcsözö magpénzül olly czéllal, hogy annak évenkénti kamatibul magyar hirlapokat járassanak vagy más, a' tiszt. consistoriumnak nézetei szerint, választandó magyar munkákat szerezzenek, ugyan a' bécsi protestans-theologiai intézeti könyvtár gyarapodására szállandókat, de mellesleg és különösen az ez intézetben tanuló magyar- és erdélyországi nevendékek bővebb mivelődhetésükre szolgálándókat. E' nemes czélü alapítást midön az alsó-ausztriai tartományi kormány ezennel illó hálájával köz tudomásra juttatja, egyszersmind jelenti, hogy e' tökepenzt ugyan a' tisztelt alapító kitüzött szándékának teljesítésére valóban által is adta már.

Királyunk Ő Fölisége Ferrich Tádde urat Horvátország számvevőjét 's több tek. megye táblabiráját kir. adománylevéllel 's Hudibiteki melléknévvel magyar nemesség-re emelni kegyelmesen méltóztatott.

Selmecz nov. 28k.: Tegnap takarítottak el Schitkó József kir. bányászati tanácsnok, 's az itteni akademiában a' matematikai tudományok páratlan tanítójának elhidegült tetemeit. A' boldogult f. h. 24kén estveli 10 órakor költözött az örök életre. Fájdalmas, de egyszersmind szívemelő látvány volt azon

köz részvét, melly a' mindnyájunknak korán elszenderültet nyugalma helyére követé; a' szomorú népseregen kívül különösen a' bányászti tisztikar, 300 bányászti nevendék bányász-ruhában 's égő méccsel és 400 bányász kíséré könnyezve koporsóját. A' tudományos világ egyik első rendű csillagzata hunyt el benne. Nevét az idők mohátul nem féltjük. Gőz és hő-feletti páratlan theoriája, hydrodynamikai új elvei, mellyek korszakot (epochát) szültenek a' mechanikai tudományokban, megőrzik őt a' feledéstől. A' leopold-aknai roppant vízemelő 's a' bélabányái vízoszlop-zuzó erőművek méltán fogják csudáltatni a' maradékkal termékeny lelke tehetségét. Mennyit ígérhete még általa magának szellemi egünk, ha a' természet mintegy mű-titkai fölszedtetésit féltvén, nem siette vala őt olly korán a' mindenek útjára téríteni! Fejdelmünk benne hű 's javaiért buzgótt tisztjét, hazánk nem csak külsőleg de érzelmiben is érte lángolt polgárát, a' bányász ifjuság pedig köz szeretetű atyját, védőjét 's felejtethlen tanítóját veszté-el. Érzékenyül is nyilatkozta ezen fiatalság fájdalmát, midőn már beteglétekor veszélyt sejtvén azonnal minden köz mulatságról kedvesztve lemondott és siratott halálát jövő új esztendeig gyászolandja, példás tanu-haláljaul pedig a' tisztelt hamvadó iránt annak mellképét kómetszésben megörökíteni elhatározá. Vale grandis anima!

A N G L I A.

Az angol újabb hírlapok hosszasan értekeznek a' lehető francia bételegyezésről Spanyolország polgári harczeitájába, 's csaknem mindnyájan ellene, t. i. a' bételegyezés ellen, nyilatkoznak. A' Times jelesül bővebben kifejti az okokat, mellyek véleményekint a' francia kormányt egy illy költséges expeditiótól, melly erőszakkal volna valamelly politikai rendszert a' nemzet nyakára, tartóztathatják, 's részéről azon meggyőződést fejezi ki, hogy Franciaország bármilly hajlandó a' királyné ügyét egész erkölcsi erejével 's befolyásával gyámoltani, fegyverrel beavatkozni nem fog. — A' Globe általírja a' Timesnak ezen cikkelyét azon megjegyzéssel, hogy vélekedéseket, mellyre jó okai vannak, azon ügyes és értelmes férfiak, kik most a' fran-

czia status kormányán ülnek, jobban mint akárki más látják azt, milly politikátlan (unpolitisch) tett volna most a' fegyveres bételegyezés, 's ugyan azért eszökbe sincs magokat arra határozniok. —

SPANYOLORSZÁG.

Egy privát levél Madritból nov. 12ikéről következőket írta: Az udvari ujság azt jelenté e' hónap 7ikén, hogy Sarsfield Burgosból e' hónap elején ki fogott indulni 's munkálatit is a' támadók ellen megkezdeni. Most már, nov. 9ikén, jelenti, hogy Sarsfield csakugyan kiindult Burgosból 's Briviescáig jutott, hol semmi ellenséget nem talált ugyan, de még is tanácsosabbnak ítélte Burgosba visszatérni. — Azt a' mi e' tudósításban el van hallgatva, más úton tudtuk meg, hogy t. i. a' támadók Briviescában ugyan csak igen kevés embert tartottak, de annál tetemesb erővel állottak Paurcorbo-nál; hogy ugyanők Sarsfield előseregét (avantgarde) megtámadták 's gyors megfutamásra szoríták; hogy e' megfutamás a' legnagyobb rendetlenséggel 's hirtelenséggel történt, — mivel az elősereg attól félt, hogy az ellenség hátába kerül 's egészen körül veszi; — végre hogy ez úttal Sarsfield maga is csaknem elfogatott, 's illy körülményekben nem látott más menekvést, mint egyenesen Burgosba sietve visszatérni. Ugyanitt a' városnak több pontját megerősíteté, hogy addig is, míg Madritból erősödése érkezik, magát a' netalán megtámadást próbálandó carlosisták ellen védhesse. Egy része az ő segedelmére szánt katonaságnak innen ma reggel 6 ógyuval Aranda felé kiindult, mi által a' fővárosi őrizet mind inkább 's talán többet mint tanácsos volna, gyengült. — A' minap lefegyverzett 's felszlatott royalista sereg közül naponként többen osonnak ki a' fővárosból külön vidéki pontokra, mellyeket nekik az őket kormányzó 's élelmükről gondoskodó titkos (carlosista) comité jelel ki. Hasonló történi csaknem minden más városában az országnak, hol t. i. illyes önkénytes osztályok állottak; sőt e' hónap 10ikére viradólag innen Madritból egyik gárdaezredtől is megszökött 25 ember és egy tiszt. Egyébiránt a' főváros csendes, de gyakor orgyilkosságok történnek, mellyeknek a' politikai más

vélem
gyül.
den b
magáb
nappa
lemró
juezb
's az
tek;
gyalo
kir. l
— A
végén
ban,
quatu
ta m
laszn
bella
vatal
ismé
pártj
12ik
nov.
hiva
kirá
ban
tokk
Fer
gen
ne
fan
nyo
elő
hat
má
eng
hiv
fog
tal
d o
te
ne
ho
ud
ge
és
va
sé
sé
sz
k

véleményiség szolgál okul vagy csak ürügyül. Azt mondhatni, hogy körülöttünk minden buzgásban van, noha e' buzongás még magában a' fővárosban nem ütött ki. Néhány nappal ezelőtt a' hirlapok azon rossz szellemről beszéltek, melly a' nem messze Aranjuezben uralkodik, hol mint mondák nappal 's az utczákon lázasztó kiáltozások történtek; azonban a' királyné néhány lovas és gyalog zászlóaljtot kísértetve, tegnap e' kir. kastélyt és mulató-helyet meglátogatta. — A' pápa nuntius-a, ki a' mult september végén, tehát a' boldogult király végnapjaiban, adta ált megbízó levelét, erre az exequatur-t a' castiliai tanácstól még nem kapta meg, a' kormány ugy látszik azon válasszra vár, mellyet a' szent szék az Izabella királyné thróura léptéről szólott hivatalos jelentésre adni fog, azaz: ha megismérendi e' a' királynét, vagy don Carlos pártjához áll. — A' madriti ujságnak nov. 12iki száma, melly rendkívüli alkalommal nov. 27ikén érkezett Bécsbe, a' következő hivatalos cikkelyt adja: Miután portugáli király don Miguel kormánya segéd volt abban, hogy don Carlos infansnak a' pápabirtokba utazása, mellyet neki boldogult VII. Ferdinand király parancsolt 's utóbb a' regenskirályné Ő Felsége is meghagyott, meg ne történjék, 's miután e' kormány az infansnak a' törvényes koronaöröklés és Spanyolország nyugalma ellen koholt terveit előmozdította, nem akarván őt a' portugáli határszélektől eltiltani, 's a' spanyol kormány minden reclamatióji ellenére is megengedvén, hogy ő (don Carlos) a' portugáli hivataloktól királynak ismértessék: ennél fogvást a' mi portugáli követünk 's meghatalmazott ministerünk don Louis de Cordoba a' királyné parancsára utleveleiket kérte 's megkapta; az itteni portugáli ügyvivőnek, Gomez urnak, pedig tudtára adatott, hogy a' mi diplomatai közösületink az ő udvarával megszüntek. Ő Felsége a' regenskirályné egyetértőleg fenséges barátja és szövetségeseivel, Nagybritannia királyával, azon ügyekszik, hogy Portugália inséginek 's szerencsétlenséginek végvettesék, minthogy Angliával együtt olly módon szándékozik a' két háboruszkodó fél között közbenjárulni, melly képes és alkalmas

legyen a' csendet Portugáliában biztosítani, a' közbenjáró hatalmak érdekeit megegyeztetni, 's az európai köz békefenmaradását gyámolítani. —

Egy telegraphi hir Bayonneból a' párisi Bulletin du Soir nov. 20iki számában jelentti, hogy a' támadók mintegy 3000-en nov. 17ikén próbát tettek San-Sebastian ellen, de vesztességgel verettek vissza. El-Pastor bajnokul tünteté ki magát több fogoly juttván kezére. — A' bordeauxi (Franciaországban) spanyol consul az ottani ujságokban kihirdette, hogy general Castanjon, mint guipuzcoai fő parancsnok, minden spanyol (Constitutionalis) menekvőt, ki most Franciaországban tartózkodik, de a' királyné hadi szolgálatjába kíván lépni, szívesen lát, ha t. i. tartózkodása helyebeli spanyol consultól a' hazamenetre útlevelet kap. — Martinez spanyol financzminister egy tudósítást adta be a' regenskirálynéhoz az ország financzállapotjáról, mellyből kitetszik, hogy az ország egy évi jövedelmei nem mennek többre 600 millio real-nál (150 millio frane vagy váltó forint), holott magok a' rendes költségek, t. i. ide nem tudván a' roppant statusadósság kamatait 's törlesztését, 580 milliónál többet kívánnak, az adósságok kamatoztatása pedig legalább is 170 milliót; mihez képest a' minister e' hiány évenkénti szörnyü szaporodását 's az országos bankrutot nem látja másképp elhárithatónak, mint ha nyomban egy bizottság neveztetik ki, melly az ország hitelezőivel némi egyezkedésre, például az adósság egy harmadra szállittatására, lépjen 's a' tartozást a' jövedelmekkel türethető arányba hozza. —

Telegraphi hir Bayonneból novemb. 19ikéről: General Harispe a' (francia) hadministerhez. Sarsfield Merino-t Beloradónál megverte 's 600 támadót fogollyá tett. Nov. 15ikén Sarsfield Pancorbo-ban volt 's Vittoria ellen készült; Merino Alava tartományba (éjszak felé) vonult vissza. — Telegraphi hir Bayonneból nov. 19ikéről (más úton): A' bayonnei főispán (préfet) a' belsőministerhez. Gen. Sarsfield e' hónap 14ike estvejen 13—14,000 emberrel 's hat álgyual kiindult Burgosból Vittoria felé. Jobb szárnya nov. 14ikén Merino hadára bukkant, tüzes csata keletkezett, 's ebben a' táma-

dók 1000 embert vesztenek holtakban, a többi széllyelüzetett. Bizonyosnakmondják, hogy Merino 4000ból álló de igen rossz karban levő haddal Mirandába vonult vissza. Don Carlos Coimbrában van. —

PORTUGÁLIA.

A' lissaboni Cronica nov. 8diki száma következő tudósítást ad egy csatáról, melly Alcacer de Sol-nál e' hónap elején történt 's mellyben a' constitutionalisok vesztenek: E' hónap 3ikán összegyűjté Lemos (miguelita) ezredes minden parancsa alatti seregét, mintegy 1500 gyalogot 's 150 lovast, 's megtámadá a' mi Alcacer melletti, csak 200 sor-katonából, 200 önkénytesből 's 26 lovasból álló csapatunkat. Ezen kisdud had sokáig bajnokul és makacsul harczolt, de midőn az ellennek lovassága rohant reá, kénytelen lőn hátrálni, 's egy része ugyan Palmellába más része pedig Setubalba vonult vissza, melly két helyen csakugyan, néhány keveset kivéve, mindnyájan ismét egybe gyűltek. Az ellenség nem mert Alcacerből kimozdulni; de azon szokatlan körülmény, hogy a' miénk hátráltak, e' dolognak még nagyobb fontosságot ada, mint mennyivel az birt. Oly helyeken azonban, mellyek a' fő csatater körén kívül esnek, a' két ellenfél előbbre vagy hátra nyomulta nem dönt el semmit a' dologban 's részünkről ez már más pontokon is történt, mellyek most kezünkben 's bátorságban vannak. Katonáink csak akkor vonultak vissza, miután a' vitézségnek csuda jeleit adák 's drágán vásároltaták meg az ellenséggel azt, hogy feles számu sergével egy helynek rövid ideig birtokába jött. A' törvényes kormánynak hódoló tartományokból jött hírek nem csak azt erősítik, hogy bennök a' csend legkevesbé sem zavartatott meg, hanem azt is, hogy a' lakosság a' legnagyobb bizodalommal van a' constitutionalis intézkedések felől 's irántok mindenben a' legnagyobb lelkesedést mutatja. — Továbbá Angliába hírek jöttek, hogy a' migueliták nov. 5ikén mintegy 3—4000 emberrel Oportot is ujlag megtámadták. A' Morning-Herald portoi levelezője ezt így adja elő: Gen. gróf d'Almer (francia carlista, igaz neve de la Genèriere) kedden, nov. 5ikén az oportoí éjszaki védvonalat 3000 gyaloggal 's 400 lovasal megtámadta. Oportó-

ban azonnal meghúzták a' lármarangot 's az egész csekély őrizet a' fegyveres lakossággal együtt nyomban talpra kelt. A' migueli lovasság legelőbb is az önkénytesekre rohant 's azokat a' városba nyomta vissza. E' kétes pillanatban elővonattak az álgyuk 's az ezekével párosított puskatüz az ellenlovasságot visszavonulásra kényteté. Sikertelen volt a' miguelitáknak minden további erőködésük, mit azok látván, előbb Mamede da Infestáig 's innen Thirsoig hátráltak. General Pacheco, Badcoz ezredes és Nobli kisasszony, ki amazon öltözetben épen a' táborszemekhez lovaglott, csaknem foglyokká lettenek. Más nap pedig ugyancsak gen. Pacheco 's Glym ur (ez utóbbi segédtiszt gen. Stubbs mellett), midőn egy kémleletből térnének vissza, az őket ellenségnek tartó önkénytesektől kemény puskatüz alá vétettek. Ez idő tájban a' Douro déli részén, Oportohoz közel, olly hatalmas miguelita hadosztály — 7000 főre teszik — állott, hogy Villanova (Portonak isméretes külvárosa a' Douro tulsó partján), hol csak három álgyu állott, ujlag veszedelemben forgott. — A' párisi Courrier français e' hírekre a' következő megjegyzést teszi: A' portugáli ujjab, e' hónap 1likeig terjedő hírek ollyanok, millyeket az ottani harcz characteréről várni lehele. Két párt, melly erőre csaknem egyenlő, de lelkesedéssel egyik sem bir, kémleli, csipdezi, háborgatja egymást, több vigyázattal mint elszántsággal, 's ebből aztán csaták kerekeshnek koronként, csekélyek, sikertelenek, változó szerencsájüek 's egymást felérök. Míg Saldanha Santaremet vija, addig kiüzik a' constitutionalisokat Alcacerből, 's míg don Pedro negyedfél ezeret akar Abrantes ellen küldeni: a' migueli hátrahagyott kémtábor bizva az őrizet gyöngeségében Oportot támadja meg 's csak alig alig üzethetik vissza. Ki tudná itt kiszámolni, meddig tart még ezen, száz pontra kiterjeszkedő hadakozás, mig valahára majd eldöntő következményeket szülhet? — Nem hihető, hogy a' madriti (udvari) ujság hirtelte közbenjárás e' harcznak egy hamar véget vessen. Mit tehet itt a' madriti cabinet? bár őt a' londoni gyámolítasa! micsoda békét, micsoda egyezkedést — mert hiszem ezt látszik a' közbenjárás v. já-

ulás
zó fé
mány
jusait
hetik
iránt
portu
nek
el. K
csak
épen
tetni
állít
rót
holo
kele
járu

visé
vaz
kül
vid
min
keb
zet
rös
szé
né
ins
gy
ly
me
Fe
jü
mi
de
na
fe
ny
ne
v
z
ta
r
l
E
s
l
z

mulás jelenteni — kínálhat ő a két hadakozó félnek? mikép ajánlhatja a madriti kormány bármelyiknek is azt, hogy követelt jusaiból engedjen, holott nyomban azt felelhetik neki, tegye azt legegylebb ő don Carlos iránt, kivel neki hasonló pöre van? — A portugáli ügy csupán egyik vagy másik félnek legyőzete, meghódulása által dölhet el. Kard, diadal intézhet és végezhet itten csak, semmi alku. Valóban különös, hogy épen a spanyol királyné akarja megbékéltetni Portugáliát, holott nem képes helyre állítani a békét ön statusiban, 's közbenjárót akar játszani nyugoti szomszédjánál, holott maga is annyira megszorult, hogy keleti szomszédja (Franciaország) közbenjárulása nélkül alig fog meneketni. —

B E L G I U M.

A válaszfelírás, mellyet a belga képviselőkamara a kir. megnyitó beszédre szavazott, nem foglal magában valami újat vagy különöst, azért is csak velejét közöljük röviden ezekben: Sire, a nemzet küldöttei mindenkor élénk megalégüléssel szemlélik kebelökben a királyt, kit magának a nemzet választott. Bizodalom és szeretet legerősb támaszai a thrónuak. Felséged és mi szerencsések vagyunk, hogy olly nemes népnek levén képviselőji, melly királyát 's institutióit egyenlőn szereti. Mi meg vagyunk győződve, Sire, hogy azon akadályok, mellyek Hollandiával a végegyezés megkötetését mindediglen hátráltaták, nem Felséged kormányától eredtek; de reménylünk, hogy nincs messze többé a pillanat, midőn a két ország egy jó 's kölcsönös érdekeken nyugvó szomszedság viszonyiba fognak egymással léphetni. (Itt megalégülését fejezi ki a kamara a köz terhek ígért könnyítésén 's tovább ekép szól): Azon sajnós áldozatoknak, mellyeket eddig Belgium viselni kénytelen volt, egyedül a végegyezéstől vonakodó Hollandia volt oka; méltánytalan dolog volna tehát Belgiumon marasztalni azon rendkívüli költségeket, mellyekre őt egyedül azon vonakodás szoritá. Ehez képest bizik a kamara, hogy Ő Felsége kormánya erősen megmaradand abeli kívánata mellett, hogy Belgium a volt közös adósság azon részétől, mellyel különben Hollandia iránt tartoznék, egé-

szent fölmentessék. — Végre ezt mondják a képviselők: Azon nemesség és nyilt-ság, mellyet a belga kormánysszék minden külföld iránti viszonyaiban mindenha mutatott, nem ok nélkül reménylteti velünk, hogy a mi jogaink ottan, t. i. a külföldön, gyámolítókra fognak találni. Egyébként is ezen jogok szerződés által vannak biztosítva, mellyek végrehajtását a nemzet nyugalommal 's bizodalommal várja, kormánysszékünk, melly a nemzeti akaratból támadt 's melly viszont erre, mint legbiztosb alapra, támaszkodik, az ország képviselőinek őszinté 's munkás közrehatására tarthat számot. Így a status főbb hatalmai szép példáját fogják adni azon egyeségnek, melly a haza erejét teszi, 's mellynek a haza fiai közt közösen kellene uralkodni. — E választ a kamara 59 szóval fogadta el csak 1 ellen.

Brüsselbe nov. 16ikán a porosz követ, báró Arnim, is megérkezett 's más nap a külministertől fölvezettétvén megbízó levelet a királynak általadta.

S C H W E I Z.

Baselből nov. 10ikéről következőt ir az ottani újság: A mi egyetemünk sorsa végre el van döntve. Ezen intézetet, melly századok óta álla fen, 's hajdan olly diszes helyet foglalt német testvérei között, az aarai főbiró (dr. Keller, zürichi fi) tegnap hozott itélete semmivé tette. Ezen itélet t. i. az egyetemet statusvagyonnak nyilatkoztatá, 's így ennek is a minapi (mint tudjuk, a szövetséggyűlés által félig parancsolt) egyezkedésnél fogvást Basel-város és Basel-vidék között fő-szám (Kopfsahl) szerint meg kell oszlani, fentartatván az egyes részek iránt netalán tétethető követelési jogok. Az egyetem legelső eredete óta egyesület (corporatio) volt 's pénzvagyont, mindössze 600,000 franc, privát hagyományokból, névszerint baselvárosi polgárok 's egyetemi tanítók hagyományiból nyeré. Bizonyval egy illy kétségtelen jogczímen alapuló vagyon Európának minden más statusában sértetlen maradt volna. Schweizban másképp kelle a dolognak kiütni. De a jelen és utóvilágnak itélete ezen égbekiáltó igaztalanság felett nem fog elmaradni. —

TÖRÖKORSZÁG.

Konstantinápolyi levelek szerint a Pé-

tervárába rendkívüli követül küldött Fewzi Ahmed basa fölötté drága ajándékokat visz az orosz czár és czárnénak, valamint a' ministerium 's főbb hatóságok tagjainak is. Különösen sok a' gyöngy soka' drágakó, 's maga egy, a' czárnak szánt nyereg több ezer font sterling értékű. Részéről Miklós császár igen sok diszjelt küldött Konstantinápolyba; nincs ministere vagy kedvence a' szultánnak, ki valamely orosz rendnek vitéze nem volna. Az orosz követségnek minden tagja le egész az irnokig kegyjeleket kapott a' szultántól 's ennek minden tette oda látszik célzani, hogy az orosz barátságát és szövetségét minél szorosabbá tegye. A' czár nem régiben Budberg nevű adjutansát küldötte titkos megbizással Serviába. Moldvát és Oláhországot a' mi illeti, itt folyvást 40,000 orosz áll, kiknek annyiszor rebesgetett haza hivatásuk mind annyiszor ismét el lön halasztatva. Azon közben a' görög hercegek mindent elkövetnek 's nem kimélnék semmi költséget, hogy a' hospodárságot elnyerhessék. — A' mult hón. (septemb.) végén Scutarinál tartott szemlék 's ünnepelek ideje alatt két tatár érkezett Alexandriából hivatalos iratokkal Mehemed Alitól. Ezek, mint mondják, fölötté felingerlék a' szultánt, 's tartalmok e' következő: A' portá multkori nagy pénzsükében Mehemed Alihoz fordult 's tőle 40 millió piastert kért, melly summának egy része régibb, még Syria áltengedése előtti tartozás volt, más része pedig mint ujjb adó e' folyó évi majusban vala fizetendő. Mehemed Ali erre azt felelé, hogy a' határszélek biztosítása most még Syriának minden jövedelmeit elnyeli, azonban reményli, hogy a' jövő évben a' szultán kívánatinak eleget fog tehetni; de egyszersmind él ezen alkalommal, nagy fájdmát jelenteni ki azon, hogy a' szultán az ő hiv tanácslatát nem követve, legveszélyesebb 's fő ellenségével (az oroszsal) ujjb frigyét és szövetséget kötött, melly a' portára nézve végtére is romlásnál 's késő bánatnál egyebet nem vonhat maga után. Illy körülményekben kénytelenítette látja magát az aegyptusi kormány azt kívánni, hogy neki eddigi birtokaihoz Erzerum és Trapezunt tartományok is adassanak által, — hogy így ő a'

közös ellenségnek annál sikeresebben állhasson ellen. Az Oroszok azt hiszik, hogy Mehemed Ali ebben Anglia 's Franciaország sugallatit követi, kiknek tanácsit, hogy ezutáni tetteiben szem előtt fogja tartani, nyiltan kimondotta. Bizonyosnak mondják, hogy Ali folyvást háborúra készül, 's hogy nem régiben a' jövő évi gyapottermésre 10 millio franc kölcsönt kapott a' Rothschild háztól, mellyért ennek más hatalmak is nyujtottak kezességet. Beavatott emberek állítják, hogy Mehemed Ali, nevét 's dynastiáját örökíteni akarván, kevés hónap mulva megteszi a' végső, mindent koczkázató lépést 's magát független fejedelmnek fogja nyilatkoztatni. Ellenben a' Törökök azt rebesgetik, hogy Ibrahim legalább, — ki mint tudjuk Alinak fogadott fija, — nem fog atyja után hatalomra jutni, mivel embertelen caractere 's keves észtehetségi miatt egy hatalmas párt támadott 's munkálkodik ellene Aegyptusban. Általában a' török kormány nagy neheztelést forral Ali ellen 's a' Candiában kiütött támadást mindenkép ügyekszik nagyítani. A' szultánt még különösen boszontja az is, hogy Ali a' mult táborozásban nyert álglyukat nem akarja visszaféríteni, 's néhány ujjban épült lineahajójának az akkori csatahelyek, mint Homs, Kiutahia 'stb. neveit adá. — Egyébiránt a' török uraság alatti tartományok állapotja valóban siralmas és csüggesztő. 8000 katonát kellett vala a' kormány tiszteinek kiállítani Albaniából, de a' nép itt egész tömegstül felzudult 's lehetetlen volt a' kívánt seregnak csak egy részét is kiállítani. Igaz ugyan, hogy Emin effendi a' lázadókat több helyütt megverte, Argyro-Kastrot megrohánással bevette 's 2000 arnautát részint megölt, részint elfogott, de a' lázadás ezért nem szünt meg 's minden erőszak mellett is folyvást forrong. — A' fővárosban aggodalommal várják a' telet, melly olly gyakran inséget 's eléguetlenséget szül, jóllehet a' gyujtogatások már megszűntek. A' nép általában, még a' felsőbb rendűek is, igen haragusznak a' szultánra, kit, az aljasabb rész legalább, bolondnak, részegesnek, törvényszegőnek 's giaurnak (hitlennek) nevez. A' ministerium még van hasonolva. A' seraskier és kapudán basa halálos ellenségek.

Nem
a' szu
ra mi
megh
azutá
revev
Halil
tel m
neki
tek l
tán l
fejem
gyok
Tudo
nebb
hogy
tudd
gyok
gyik
ra,
levé
háza
gyer
áldo
ve l
mell
gya
buk
rias
sid

che
kor
lete
tari
áll
gö
me
ille
vag
gi
gy
isp
gy
cri
be
ná
gr
s
C

Nem régiben ez utóbbi nagy vendéglést adott a' szultán tiszteletére az admiralhajón 's arra mind az öreg seriaskert mind Halil basát meghívá, de ezek nem jelentek meg. Midőn azután a' szultán belépett, csakhamar észrevevé a' hiányt 's tüstént elküldte utánok. Halil basa jött meg legelőbb 's roszul léttel mentegeté magát. Nem tudod e, — így neki a' szultán, — hogy én főket üttethetek le? Az öreg seraskier látván a' szultán haragját, meghajlott, 's ha az én ősz fejemnek, úgy mond, esnie kell is, kész vagyok; rendszabásomat már megtettem. — Tudom, felelé a' szultán, hogy te sokkal vénebb gaz 's mindenben eseljártasb róka vagy, hogysen rendszabásodat elmulasztanád, de tudd meg, hogy én is mindenre kész vagyok. Eskügyetek össze ellenem, hogy egyik fiamat emelhesselek helyettem thronusra, de ők valamint én a' hazáé 's az islamé levén, bizonyosakká teszek titeket, hogy házam szokásaihoz képest szükség esetén gyermekimet is fel fogom saját bátorságomnak áldozni. — E' szókra mindnyájan vetekedve hódultak az igaz hitűek urának. Mind e' mellett sokan erősen hiszik, hogy csakugyan létez egy összeesküvés a' szultán megbuktatására, 's hogy annak az említett seriaskeren kívül a' kegyelemből kiesett Resid basa volna fője.

GÖRÖGORSZÁG.

Görögországból hirlapok érkeztek Münchenbe sept. 2ikától oct. 5ikeig. A' görög kormányújság több máson kívül egy rendeletet közöl a' rögtön törvényszékekről (Stataria) 's egy illyennek Tinos szigetén felláttatásáról; egy másik száma pedig az új görög sajtótörvényt közli, mellyet némelly, a' könyvnyomtatás és kereskedést illető, rendszabások előznek meg. Sajtót, vagy könyvkereskedést nyitni csak felsőségi engedelemmel lehet, mellyet vidéki v. megyei fővárasokban az illető nomarchától (főispán, préfet) kell kérni, máshol pedig egyenesen a' belministertől. A' ki egyszer criminaliter elítéltetett — nagyobb vétségben marasztaltatott — vagy sajtóvétség miatt háromszor esett büntetés alá, sajtót (typographiát) 's könyvkereskedést nem nyithat, s ha már birt ezen jussal, azt elveszti. Censura nincs. Hanem minden nagyobb mun-

kán a' nyomtató nevének 's lakának, a' hirs egyéb időszakos lapokon pedig a' felelős szerkesztő nevének is nyomva kell lenni. Továbbá minden illyes felelős szerkesztő (redactor) 5000 drachmát (mintegy 2000 pengőt) köteles letenni tusz v. kezespénzül (cautio), mellyből azon birságok 's a' netalán megsértett feleknek adandó kárpótlások fognak fizettetni, mellyekre az illető, 's e' rendeletben bővebben kifejezett, sajtótörvényt 's a' szerkesztőt ítélni fogná. Minden illyes esetben a' szerkesztő köteles a' kezesv. tuszpénzt, mellyért egyébiránt a' statustól 4 pcent fizettetik, a' normalis mennyiségig toldani. E' rendszabás azonban a' kezespénzre nézve, úgy látszik csak a' politikai hirlapok szerkesztőit érdekli, mert a' szorosabb tudományos és kézműtudományi (technikai) folyóiratok szerkesztői semmi kezespénz letételre sem köteleztetnek. Ha valaki sajtóvétségben marasztaltatik 's az ellene imezen rendeletben foglalt törvény által kiszabott pénzbüntetést nem bírja lefizetni, fogházzal fenýttetik, 50 forint annyi mint egy héti áristom 's a' t. Az ezen tárgyat illető rendeletek oct. 18ikán keltek, 's a' most folyó hirlapoknak egy hónap engedtetett az említett kezespénz letételére. Így reményelhetni, hogy e' szép reményekre fejlődő ifju statuskormánya censurára nem szoruland.

Az allgem. Zeit. 's utána a' Beobachter Münchenből nov. 21ikéről következőt közlenek: Ma érkezett ide, (Münchenbe), Livornon keresztül egy levél Naupliából oct. 30ikáról, melly azon fontos hirt hozá, hogy a' görög ministerium egészen megváltozott; névszerint Trikupis, Psyllas és Prides elbocsáttattak; az első azonban Londonba jeleltetett ki követül. — Az új ministerium feje vagy is a' ministeri tanács elnöke, egyszerismind belső minister, lett Kolettis; finanszminister Theocharis; oktatás és vallásügyminister Schinas; külügyek 's kir. ház ministere — kinek azonban itt legkisebb hatásköre van most — Maurokordatos; ideigleni hadminister — mig t. i. az e' hivatalra kijelelt Lasuire ezredes elérkezik — Schmalz; végre igazságministerré Suzo Demeter mondatik kinevezettnek, de a' mi még hivatalosan nem volt tudatva. A' behatás, mellyet a' népre ezen

uj ministerium kineveztetése okozott, nagy volt és örvendetes; kiki reményli, hogy most már a köz ügyek sokkal gyorsabban 's a közvéleménnyel egyezőbbben fognak haladni. Kolettis, mint a' nemzeti, előhaladó, józan-liberalis pártnak feje, mind ezen gondolkozásmódja mind roppant észtehetségi miatt köz tiszteletben áll. A' finanzia és oktatásügyi uj ministerek két, Németországban nevelt és művelt fiatal ember, jelesül Schinas a' híres Savigny jelesb tanítványinak egyike, ki t. i. Savigny, nemes caractere miatt Capodistrias alatt 's mint Ypsilantinak (Demeternek) barátja a' nép köz bizodalját bírja. A' corfui vagy is capodistrias-i párt fejeinek minapi, általunk is megirt, elfogatásuk óta csend volt az országban 's mindenki előtt világossá lett, hogy az utóbbkori zavarok 's erőszakoskodások ezen embereknek valának művei, mint előköveti egy általok szándéklott közös, polgári háborúnak. Jelesül kitudatott, hogy azon rabló csoportnak feje, ki nem régiben egy angol utazó társaságot támadott meg 's rablolt ki Nauplia és Korinth között, az elfogott Kaliopulos házában járatos, sőt ennek meghittje volt. Metaxas András, ki előbb a' kormányzék által lakoniai nomarchává és statustanácsnokká vala kinevezve, e' hivatalaiban sem szünt meg, előbbi társaival a' corfiotákkal közösködni, miért is mint hallik, választására hagyatott, hogy vagy mint consul menjen Alexandriába, 's így az országból ki, — vagy ha tetszik, várja be az ellene indítandó nyomozatot 's pörfolyamot, mellynek lehetőleg Burdsi-ba (vízi vár és fogház a' naupliai kikötőben) költöztetés lesz a' vége. Általában az összeeskütteket azon vád terheli, hogy a' regensséget erőszakosan meg akarák dönteni, e' végre a' palikárokat is (régii rendetlen görög katonaságot) felszólítani 's a' polgárháborút megújítani. A' regenség már rég tudta e' tervet, de hagyá

azt érni, 's a' fogdozásokat csak akkor rendelteté, midőn az összeesküttek már minden előkészületet megtettek, a' kitörés napját kijelké, 's Kolokotroni rabló csapatjai a' dolgot meg is kezdék. —

ELEGYHIREK.

Több rendü külföldi hirlap bizonyosnak mondja, hogy a' német ügy feletti ministeri congressus a' jövő januarban Praga helyett Bécsben fog tartatni az ausztriai főminister előlülése alatt. Emlegetnek, ugymond, egy másik congressust is, melly az olasz ügyek felett Mailandban fogna tartatni 's mellyre minden olasz fejedelem küldene követet, az előlülést pedig a' lombard-velencei főherceg-vicekirály viendené. Azonban az utóbbi hír nemszinte olly biztos, 's a' körülmények felől csak annyi bizonyos, hogy a' két congressus semmi esetre sem fogna egy időben — a' mailandi tehát csak későbbben — tartatni. — A' badeni kamarák idei üléseit a' nagyherceg m. hónap 13ikán rekeszté be. Legfontosb törvénye ezen ülésnek a' tizednek országszertei megváltását érdeklő, melly azonban csak egy-két évi próbatapasztalás után fog köz divatúvá tétetni. — Gróf Dietrichstein Móricz, ausztriai követ, Brüsselen megérkezett 's megbízó levelét m. hón. 14ikén a' külministernek áltadta. — Doctor Siebenpfeiffer a' frankenthal fogházból megszökött. — A' görög kormány Tossiza urat nevezé ki aegyptusi consulául. — Az Albion szerint az éjszaki három hatalom mintegy félhivatalosan értésire adatá a' francia kormánynak, hogy most még nem szándéka Izabella királynét megismerni. —

A' kurhessi országgyűlés nov. 20ikán nyittatott meg ismét. — Hochdörfer plebanos a' zweibrücki feljebbviteli törvényszéktől ugyanazon büntetésre (2 esztendei fogház 's perköltségre) íteltetett, mellyre előbb Wirth 's az elillant Siebenpfeiffer. —

A' gabona pesti piaci ára dec. 3ikán 1833:							Pénzkelet:				
dosz. m. vál. gar.	legjobb	közép	csékély	dosz. m. vál. gar.	legjobb	közép	csékély	Bécs nov. 30ikán középár pengő pénzben			
Tisztabuza	123 $\frac{1}{4}$	106 $\frac{3}{4}$	96 $\frac{2}{4}$	Zab	41 $\frac{1}{4}$	40	36 $\frac{3}{4}$	Status 5 pC. kötel.	93 $\frac{2}{4}$	Bécs 2 $\frac{1}{4}$ pC. bankók.	54 $\frac{1}{4}$
Kétszeres	88	80	73 $\frac{1}{4}$	Köles	—	—	—	— 4 pC.	83 $\frac{3}{4}$	Kam. 2 $\frac{1}{4}$ pC. kötel.	—
Rozs	55 $\frac{1}{4}$	50 $\frac{2}{4}$	46 $\frac{3}{4}$	Köleskása	—	—	—	— 1820ki kölcs.	198	Bankrészvény	—
Árpa	49 $\frac{1}{4}$	46 $\frac{1}{4}$	43 $\frac{1}{4}$	Kukoricza	48	46 $\frac{3}{4}$	43 $\frac{1}{4}$	— 1821ki —	132	Cs. arany pCt. agio	—